

Nr 146

Utlåtande i anledning av väckt motion om fraktlindring för transport i vissa fall av motorfordon mellan Gotland och fastlandet.

(4:e avd.)

I en inom första kammaren av herr *Franzén* väckt motion (I: 358) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att ett särskilt fraktlindringsbidrag, att avräknas mot automobilskattemedlen, må utgå för transport på reguljär båtlinje mellan Gotland och fastlandet av motorfordon inregistrerade i Gotlands län samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag beträffande härför skäligt belopp och erforderliga bestämmelser i övrigt.

Till stöd för sitt yrkande har motionären anfört följande.

Gotland måste i kommunikationshänseende sägas vara starkt handikappat i jämförelse med övriga delar av landet. Särskilt måste kostnaderna för transporter av motorfordon mellan Gotland och fastlandet anses vara alltför höga. En bilägare får betala 100 å 150 kronor för att få sin bil övertransporterad med båt. Om man t. ex. för en sällskapsresa skall föra över en buss, får man betala en fraktavgift av 700 å 800 kronor och ofta ännu mer.

Dessa dryga avgifter, som gotlänningarna måste erlägga innan riksvägnätet på fastlandet över huvud taget kan användas, är en tung börda för bilismen, den yrkesmässiga såväl som den icke yrkesmässiga. Det måste betraktas som en orättvisa mot de gotländska bil- och bussägarna, som betalar fordonskatt i samma utsträckning som andra men därutöver har att bära så dryga kostnader för att få sina fordon transporterade över till fastlandet.

Det måste anses nödvändigt att skapa sådana sjöfartsförbindelser, att transporter och trafik inte ställer sig dyrare för gotlänningarna än för befolkningen i andra delar av landet på en sträcka av motsvarande längd, t. ex. per järnväg. Detta synes inte kunna uppnås under nuvarande förhållanden. Härför torde erfordras en helt ny trafikorganisation, varvid det allmänna måste medverka till att en önskvärd trafikkapacitet kan uppnås. Denna fråga har sedan länge varit föremål för överväganden och handläggas f. n. bland annat av en lokal kommitté.

I avvaktan på en trafikorganisation med tillfredsställande trafikkapacitet bör enligt min mening provisoriska åtgärder vidtagas i syfte att skapa rättvisare förhållanden för de gotländska buss- och bilägarna. En lämplig lösning synes härvid vara, att ur automobilskattemedel ett skäligt bidrag utginge till lindring av de alltför höga kostnaderna för transport av motorfordon mellan Gotland och fastlandet. Bidraget borde utgå i form av rabatt å fraktavgifter för transport av motorfordon, som är inregistrerade i Gotlands län. De gotländska bil- och bussägarna får betala lika stora fordonskatter som bil- och bussägare i andra delar av landet, men de kan inte tillnärmelsevis unyttja det svenska vägnätet i samma utsträckning som de

senare, så länge fraktkostnaderna för övertransport till och från fastlandet är så höga. Det måste därför anses lämpligt att använda automobilskattemedel i syfte att uppnå större rättvisa i nämnda avseende.

Över förslaget ha, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, yttranden avgivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt länsstyrelsen i Gotlands län.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erinrar i sitt yttrande om att frågan angående transporter till och från Gotland varit föremål för utredning genom 1945 års Gotlandskommitté, som i sitt betänkande (SOU 1951: 10) framlagt vissa förslag angående trafikens ordnande. För närvarande torde frågan övervägas inom 1954 års Ö-utredning, vars betänkande angående Gotland torde kunna förväntas under senare delen av innevarande år.

I avvaktan härpå synes motionen, enligt styrelsens uppfattning, för närvarande icke böra föranleda någon åtgärd.

Länsstyrelsen i Gotlands län, som till sitt yttrande bl. a. fogat ett av den av motionären omnämnda lokala kommittén avgivet yttrande i frågan, har anfört följande.

Behovet av en förbättring i sjöfartsförbindelserna mellan Gotland och fastlandet är sedan länge starkt framträdande för länets befolkning, för vilken rådande förhållanden i detta avseende kännas som en svår belastning. En förbättring i förbindelserna — medförande kortare restid och lägre transportkostnader — är ofrånkomlig, därest Gotland i framtiden skall bli jämförbart med rikets övriga landskap. Ett fullständigt genomförande av en sådan förbättring kräver dock sin tid. I avvidan härpå böra sådana åtgärder vidtagas, som kunna medföra någon förbättring utan att frågans slutliga lösning på ett olämpligt sätt föregripes. Det i motionen framlagda förslaget synes vara en lämplig sådan provisorisk åtgärd. På grund härav tillstyrker länsstyrelsen bifall till motionen.

Förberörda lokala kommitté framhåller bl. a. att en väsentlig skillnad föreligger i biltransportkostnadernas sammansättning, beroende på om transporten sker å fartyg, där bilen kan köras direkt ombord eller måste tagas ombord med tillhjälp av fartygets lastningsanordningar och visst antal stuveriarbetare.

Vidare säger sig kommittén vara angelägen framhålla, att vid ev. nyanaffning av båtmateriel för den reguljära traden mellan Gotland och fastlandet en sådan båttyp bör konstrueras, där hanteringskostnaderna i största utsträckning elimineras.

Kommittén ställer sig tveksam inför förslaget i motionen att endast på Gotland inregistrerade bilar skulle erhålla fraktlindringsbidrag. Allt talade i stället för att, om en fraktlindring komme till stånd, den borde gälla även för bilar inregistrerade på fastlandet, då utan tvivel ett stort antal av dessa bilar överfördes till Gotland för att användas i nyttotrafik.

Kommittén framhåller slutligen önskvärdheten av att ett skäligt fraktlindringsbidrag för biltransporterna mellan Gotland och fastlandet kommer till stånd för i Sverige inregistrerade bilar. I första hand borde ett dylikt bidrag utgå för att avlyfta de nu gällande hamnavgifterna för bilarna.

Utskottet. I motionen föreslås att ett särskilt fraktlindringsbidrag — att avräknas mot automobilskattemedel — införes för transport mellan Gotland och fastlandet av i Gotlands län inregistrerade motorfordon.

Såsom av de över motionen avgivna yttrandena framgår har 1945 års Gotlandskommitté i sitt betänkande (SOU 1951: 10) framlagt vissa förslag angående trafikens ordnande mellan Gotland och fastlandet. Berörda fråga torde vidare vara föremål för överväganden inom den av motionären omnämnda lokala kommittén. Slutligen torde, enligt vad utskottet erfarit, kunna förväntas att även 1954 års Ö-utredning kommer att i sitt betänkande upptaga vissa härmed sammanhängande problem.

Med hänsyn härtill anser sig utskottet för sin del icke kunna tillstyrka, att riksdagen nu — innan pågående utredningar i ämnet slutförts — fattar beslut, som kunna tänkas föregripa hithörande frågors definitiva lösning.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,
att motionen I: 358 icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 5 november 1957

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Närvarande: se under utlåtandet nr 145.